

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

ВЪРХОВЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ
НА СЪЮЗА ПО ВЪПРОСИТЕ
НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ И
ПОЛИТИКАТА НА СИГУРНОСТ

Брюксел, 22.7.2020 г.
JOIN(2020) 13 final

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**СПЕЦИАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН ХОНГОНГ:
ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА 2019 г.**

СЪВМЕСТЕН ДОКЛАД ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

СПЕЦИАЛЕН АДМИНИСТРАТИВЕН РАЙОН ХОНКОНГ:

ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА 2019 г.

Обобщение

От преминаването през 1997 г. на Хонконг към Китайската народна република (КНР) Европейският съюз (ЕС) и неговите държави членки следят отблизо политическите и икономическите събития в Специалния административен район Хонконг (САР Хонконг). ЕС се придържа към политиката си за „единен Китай“ и подкрепя принципа „една държава — две системи“ и неговото прилагане. В съответствие с поетия през 1997 г. ангажимент към Европейския парламент, Комисията ежегодно изготвя доклад относно събитията в Хонконг. Настоящият документ е двадесет и вторият доклад и обхваща събитията през 2019 г.

За Хонконг 2019 г. беше година, изпълнена с изключителни предизвикателства — с продължаващи размирици, които първоначално бяха предизвикани от предложенията за изменение на закона за екстрадицията, който беше поставен на първо четене в Законодателния съвет на 3 април 2019 г. През втората половина на годината имаше големи демонстрации и протести, белязани с насилие, обсади на университети, вандализъм и прекъсване на услугите, предоставяни от транспортните мрежи, летището и други аспекти на ежедневието. Протестиращите формулираха пет искания към правителството на Хонконг. Причините за размириците включваха както политически, така и социално-икономически опасения. Реакцията на правителството включваше оттегляне на законопроекта за екстрадицията, позоваване на извънредните правомощия за първи път от 1967 г. с цел утвърждаване на закон срещу носенето на маски на публични събирания и в известна ограничен степен комуникация с протестното движение чрез провеждане на диалог в рамките на общността. Твърденията за неправомерни действия от страна на полицията подкрепиха исканията на протестиращите за разследваща комисия с широк обхват от правомощия. Правителството на Хонконг обаче отказа да създаде такава независима комисия. Независимият съвет по жалбите срещу полицията (НСЖП) разглежда няколко случая във връзка с твърдения за неправомерни действия на полицията и се очакваше да публикува предварителен доклад в началото на 2020 г. Беше изразено съмнение обаче относно това доколко неговите правомощия са подходящи.

Мирното провеждане на изборите за районни съвети през ноември подхрани надеждите за деескалация на насилието. Рекордно високата избирателна активност от 71,2 % беше доказателство за важността, която гражданите на Хонконг отдават на упражняването на своите демократични права. След изборите мирните като цяло масови протести и някои отделни случаи на насилие продължиха до края на годината.

ЕС продължава да насърчава САР Хонконг и органите на централното правителство да възобновят избирателната реформа, залегнала в Основния закон, и да постигнат съгласие по избирателна система, която да е демократична, справедлива, открита и прозрачна. Всеобщото избирателно право ще даде на правителството на Хонконг по-голяма обществена подкрепа и легитимност във връзка с постигането на икономическите цели на Хонконг и преодоляването на социално-икономическите предизвикателства. За да се гарантира стабилността в Хонконг в дългосрочен план, е

необходимо да се реагира убедително а недоволството, на което са израз продължаващите протести.

Засилиха се опасенията във връзка с подкопаването на принципа „една държава — две системи“ и автономността на Хонконг. Като цяло основните свободи продължиха да се спазват в Хонконг, като принципите на върховенството на закона и независимостта на съдебната система остават ключови гаранции в това отношение. Има обаче някои тревожни тенденции относно свободата на словото, по-конкретно в контекста на продължаващите протести. Решението на Върховния съд от 18 ноември относно противоконституционността на закона срещу носенето на маски беше повод за изявления от страна на Пекин с твърдения, че съдилищата на Хонконг не могат да се произнасят относно конституционността на законодателството на Хонконг и неговото съответствие с Основния закон. Предприемането на каквито и да е мерки за ограничаване на прерогативите на съдилищата в това отношение биха подкопали автономността, предоставена на Хонконг, включително на независимостта на неговата съдебна система и на върховенството на закона. Системата за борба с корупцията продължи да бъде активна и устойчива.

В икономически план 2019 г. беше трудна година за Хонконг, с 1,2 % свиване на БВП и първи бюджетен дефицит за последните 15 години. Това до голяма степен се дължеше на външни фактори, които вече бяха налице към края на 2018 г., като например забавянето на китайската икономика и търговските спорове между САЩ и Китай, въпреки че размириците през втората половина на 2019 г. имаха критичното въздействие, особено върху секторите, свързани с туризма. Хонконг обаче разполага с голям фискален резерв и големи резерви в чуждестранна валута, които му дават възможност да се справи с трудните обстоятелства, да гарантира валутна стабилност и да подпомогне бизнеса. Финансовият и банковият сектор на Хонконг остават устойчиви и много конкурентоспособни, което му дава възможност да продължи да бъде на първо място като световен център за първично публично предлагане (ППП) и да предотврати дължащ се на паника отлив на капитал.

Европейската бизнес общност в Хонконг беше засегната в различна степен от икономическото положение и размириците. Европейските дружества са възприели предимно подход на изчакване, въпреки че са силно притеснени от политическата безизходица, насилието и безпрецедентния натиск върху бизнеса. Европейската бизнес общност цени като основни елементи на конкурентоспособността на Хонконг стабилната правна система, независимостта на съдебната власт, основните права и свободи и наличието на бизнес среда, в която няма политическа намеса. Подкопаването на тези активи би имало отрицателно въздействие върху привлекателността на Хонконг в тази насока и върху неговите конкурентни предимства спрямо други бизнес центрове.

ЕС направи няколко изявления и декларации през годината. Говорителят на ЕС направи три изявления — на 12 юни, 1 юли и 13 август. Върховният представител направи три декларации от името на Европейския съюз — на 17 август, 2 октомври и 18 ноември. В тези декларации бяха открити въпроси, сред които необходимостта от:

- отхвърляне на насилието,
- провеждане на приобщаващ диалог, при отчитане на желанието на ЕС да подпомага онези, които искат да работят за деескалация и установяване на такъв диалог,
- гарантиране на зачитането на основните свободи,
- започване на цялостно разследване на проявите на насилие, използването на сила и първопричините за протестите.

На 18 юли Европейският парламент проведе дебат относно Хонконг и прие резолюция относно ситуацията.

Политически събития

Доминиращите събития през 2019 г. бяха обсъждането на **проекта на Закон относно укриващите се от правосъдието извършители на престъпления и правната взаимопомощ по наказателноправни въпроси („законопроекта за екстрадицията“)** и масовите протести, предизвикани от предложената мярка. Бюрото по сигурността на Хонконг представи предложението през февруари 2019 г. с цел улесняване на екстрадицията на извършители на престъпления в Китай, Тайван и другаде. Липсата на основание за екстрадирането на гражданин на Хонконг, на който са повдигнати обвинения в убийство, в Тайван, беше посочено като част от обосновката за реформата.

Законопроектът за екстрадицията бе яростно критикуван от представителите на юридическата професия, бизнеса и гражданското общество. Главните основания за отправените критики се отнасяха до това, че първоначалният законопроект обхваща широк спектър от престъпления, не предвижда достатъчен контрол по отношение на предложените случаи на екстрадиция и че правната система на континентален Китай не предоставя необходимата защита на правата на човека и правото на справедлив съдебен процес. В отговор правителството на Хонконг преразгледа предложението и намали броя на престъпленията, даващи основание за екстрадиция, от 46 на 37, като беше уточнено, че престъпленията, даващи основание за екстрадиция, трябва да бъдат наказуеми с лишаване от свобода за срок над три години. Обществената съпротива срещу предложението се засили, с огромни демонстрации и интензивни дебати, проведени в Законодателния съвет (ЗС).

Тъй като конфронтацията по този въпрос ескалира, администрацията намали контрола по отношение на проекта на законодателството, извършван от Комисията към Законодателния съвет. Включването на допълнителни гаранции в законопроекта не намали обществената съпротива. Според Гражданския фронт за човешки права един милион души са участвали в шествието срещу законопроекта на 9 юни. На 15 юни главният управител, г-жа Кари Лам, оповести временното спиране на, но не и отказ от приемането на законопроекта за екстрадицията. Твърди се, че последвалото шествие на 16 юни е привлякло два милиона участници — най-голямото подобно събиране в историята на Хонконг. И двете шествия протекоха мирно. Впоследствие протестиращите насочиха вниманието си към сградата на Законодателния съвет и други правителствени сгради. На 1 юли част от протестиращите шурмуваха сградата на Законодателния съвет, нанасяйки значителни щети, в резултат на което сградата беше затворена в продължение на три месеца. Тежките нападения над пътници, извършени от група маскирани мъже, на спирка на железопътния транспорт в Юен Лонг, предизвикаха обществени протести. Нападението се случи след шествие срещу законопроекта за екстрадицията и след предупреждения, че протестиращите ще бъдат обект на възмездие, ако отидат в Юен Лонг. Сериозни критики бяха отправени срещу полицията за това, че не се е намесила, за да обуздае насилието своевременно. Понастоящем този инцидент се разглежда от Независимия съвет по жалбите срещу полицията (НСЖП).

Законопроектът беше изцяло и официално оттеглен чак на 23 октомври. Частичните отстъпки през юни не обуздаха протестите, като сега демонстрантите отправиха пет искания:

1. официално оттегляне на законопроекта;
2. създаване на независима разследваща комисия, която да разглежда въпроси, включващи предполагаеми неправомерни действия от страна на полицията по време на размириците;
3. органите да престанат да определят протестите с думата „безредици“, тъй като безредиците съставляват престъпление, наказуемо с тежката присъда лишаване от свобода за срок до 10 години;
4. амнистия за арестуваните лица; както и
5. въвеждане на всеобщото изборително право за избора на главен управител и гласуването на изборите за Законодателен съвет в съответствие с разпоредбите на Основния закон.

В хода на протестите използваната тактика на добре организирано протестно движение, което обаче няма лидери, претърпя развитие. В допълнение към обичайните разрешени и неразрешени демонстрации и шествия, имаше и периодични блокади на транспортната система на Хонконг. Масовите седящи стачки и протести на международното летище в периода от юли до септември значително възпрепятстваха услугите и доведоха до налагането на ограничения за влизане в терминалите. Системата на транспорта стана обект на засилени прояви на възпрепятстване на услугите и вандализъм на фона на твърденията на протестиращите, че дружеството, отговарящо за управлението на системата, е действало съгласувано с правителството с цел да попречи на протестите, включително чрез затваряне на спирките на местата, където се провеждат протестите. Търговските вериги, за чиито собственици или ръководство се счита, че са съпричастни към Пекин, също се превърнаха в цели на вандалските прояви.

Редовните и тежки прояви на насилие белязаха някои от протестите, по време на които бяха хвърляни запалителни бомби и други предмети. Съществуват опасения относно радикализацията на някои от участниците в протестното движение. Полицията често прибегваше до използването на сълзотворен газ, изстрелването на гумени куршуми и стоп патрони. Използвани бяха и бойни патрони. През годината бяха открити няколко самоделни взривни устройства. През ноември един протестиращ пострада тежко, след като бе прострелян в корема от полицията, друг протестиращ почина след падане от площадка на паркинг, а един мъж бе тежко ранен, след като бе запален след спор с протестиращи.

Имаше **многобройни твърдения за превишаване на правомощия и неправомерни действия от страна на правоприлагащите органи.** Някои случаи на такива неправомерни действия бяха заснети от камери. Твърденията се проверяват от Независимия съвет по жалбите срещу полицията (НСЖП), на който е възложено изготвянето на публичен доклад относно действията на полицейските сили за справяне с протестите до началото на 2020 г. Много от участниците в протестното движение нямат доверие в НСЖП, чиято надеждност беше засегната, когато петчленният състав на органа от международни експерти, назначени от правителството през септември 2019 г. да подпомагат работата на НСЖП, се оттегли. Експертите заявиха публично, че НСЖП не разполага с необходимите правомощия и капацитет за разследване. Публикуването на междинния доклад на НСЖП беше отложено до приключване на съдебната проверка, която има за цел да установи дали НСЖП разполага с необходимите правомощия за провеждане на разследвания във връзка с гражданските размирици.

През ноември **демонстранти окупираха кампуси на университети.** В Китайския университет и Политехническият университет имаше яростни сблъсъци с полицията,

както и обсади, продължаващи по няколко дни. Имаше множество ранени и бяха извършени многобройни арести. Редица известни лица от гражданското общество, включително и някои обществени личности, които обичайно са в близки отношения с Пекин, положиха усилия да посредничат между полицията и протестиращите, като осигуриха безопасно преминаване за част от демонстрантите. Бяха изказани сериозни опасения по отношение на задържането и малтретирането на медицински работници, оказали спешна медицинска помощ в Политехническият университет; беше отбелязано, че това е възпряло ранени протестиращи да потърсят медицинска помощ и представлява нарушение на хуманитарните норми. В резултат от щетите по съоръженията и нажежената обстановка продължителността на семестрите в университетите беше намалена, което доведе до използване на дистанционното обучение. Изборите за райони съвети през ноември поставиха началото на един по-спокоен период през декември с връщане към масовите демонстрации и шествия, преминаващи до голяма степен без насилие. Полицията показва по-голяма готовност да разрешава провеждането на събирания, като на Гражданския фронт за човешки права (ГФЧП) беше разрешено да организира шествие за първи път от август. Продължава да е налице широка подкрепа за протестното движение: активността по време на разрешените шествия продължи да бъде значителна, като по оценка на Гражданския фронт за човешки права 800 000 души са взели участие в шествие на 8 декември за отбелязването на Деня на правата на човека на ООН.

Реакцията на правителството на Хонконг по отношение на продължаващите размирици включваше прибегване до широкообхватните извънредни правомощия, установени през колониалната епоха. През октомври главният управител се позова в рамките на Съвета на наредбата за извънредното положение (НИП) от 1922 г. с цел утвърждаването на закон, забраняващ носенето на маска по време на публични събирания, който влезе в сила на 5 октомври („Закон за забрана на покриването на лицето“). Това беше първият случай на използване на тези правомощия от 1967 г. насам. Въпреки че това действие привлече подкрепата на голяма част от политическото крило, поддържащо статуквото, то беше и обект на остри критики поради ограничаването на личната свобода, което предполага, поради своята неприложимост, а и поради липсата на контрол, от която се възползват законотворците.

В резултат на съдебното оспорване на 18 ноември Върховният съд постанови, че законът е несъвместим с Основния закон и че ограниченията на правата, които законът предполага, се считат за непропорционални на легитимните цели на управлението. Очаква се решението на Върховния апелативен съд по този въпрос.

На 26 септември г-жа Кари Лам трябваше да отговаря на трудни въпроси, зададени от 150 представители на обществеността по време на единствения състоял се досега **публичен диалог в рамките на общността.** Към Службата за иновации и координация на политиките беше създадена Служба по въпросите на диалога, която да направлява усилията за провеждане на диалог. Международните партньори, сред които и ЕС, насърчават усилията за засилване на диалога с цел деескалиране на ситуацията. Гражданското общество също търси възможности за насърчаване на диалога.

На 21 ноември Конгресът на САЩ прие **Закона на САЩ за правата на човека и демокрацията в Хонконг** и Закона за защитата на Хонконг. Правителството на Китайската народна република и администрацията на Хонконг отправиха остри критики по отношение на това действие. То обаче беше прието положително от много от участниците в протестното движение. Законът предвижда редовно оценяване на степента, до която се спазва автономността на Хонконг, във връзка със специалния търговски статут, предоставен на Хонконг от САЩ, и предвижда основание за

евентуални санкции срещу лица, които нарушават правата на човека в Хонконг. Законът за защитата забранява износа за Хонконг на определени стоки в областта на правоприлагането.

Изборите за районни съвети се състояха на 24 ноември, въпреки страховете на някои в протестното движение, че гласуването на изборите може да бъде спряно в контекста на размириците. Периодът на провеждане на кампанията беше помрачен от прояви на насилие, като имаше физически нападения на кандидати и вандализъм срещу помещенията на политически партии. Самите избори обаче бяха проведени в мирна обстановка, като имаше безпрецедентно висока избирателна активност — 71,2 %. Представителите на пандемократичния лагер спечелиха 395 от общо 452 места и контрола върху 17 от общо 18 съвета. Районните съвети имат само ограничени политически и консултативни правомощия, като упражняват надзор върху значителни бюджети. Районните съветници обаче определят 117 от общо 1200 места в избирателната комисия, която избира главния управител, и сега пандемократичната фракция в избирателната комисия е укрепена преди следващия насрочен избор на главен управител през 2022 г.

Продължаващите размирици и реакцията на правителството спрямо тях имаха отрицателно въздействие върху обществената подкрепа за администрацията. Резултатите от проучване на общественото мнение, публикувани през октомври, показаха, че рейтингът на одобрение на главния управител е паднал до рекордно ниските 20,2 %. Други проучвания, проведени в края на годината, подчертаха вредното въздействие на протестите върху общественото доверие във властите.

ЕС направи няколко изявления и декларации в отговор на събитията в Хонконг през годината. Върховният представител на Съюза по въпросите на външните работи и политиката на сигурност (ВП/ЗА) направи декларации от името на Европейския съюз на 18 ноември, 2 октомври и 17 август. На 17 август беше направено и съвместно изявление с министъра на външните работи на Канада. Говорителят на Върховния представител направи изявления на 13 август, 1 юли и 12 юни. На 18 юли Европейският парламент проведе извънреден дебат относно ситуацията в Хонконг и прие резолюция в тази връзка. Ситуацията в Хонконг беше спомената в изявленията на ЕС към Третия комитет на Общото събрание на ООН и Съвета на ООН по правата на човека.

Права, свободи и равни възможности

Подкрепата за самоопределението и независимостта продължаваше да води до изключване от изборния процес. Джошуа Уонг, генералният секретар на партията Demosistō, не беше допуснат да се яви като кандидат на изборите за районни съвети на 24 ноември. Той беше единственият дисквалифициран кандидат от общо 1098 потенциални бъдещи съветници. В три писма до властите и в отговор на въпроси, зададени от отговорния за изборите служител, Джошуа Уонг се разграничи от оказваната по-рано подкрепа за независимостта. Отговорният за изборите служител заяви в обяснението относно дисквалификацията, че нито Уонг, нито Demosistō действително са променили своята позиция по отношение на независимостта.

През септември 2019 г. Върховният съд разгледа недопускането на Агнес Чоу да се кандидатира за частичните избори за Законодателен съвет през 2018 г. въз основа на връзките ѝ с Demosistō и застъпничеството на партията за самоопределението. Върховният съд постанови решение в полза на жалбата на г-ца Чоу на процесуалните основания, че не ѝ е била предоставена справедливата възможност да отговори на

твърдението, че не би спазила Основния закон. Съдията отсъди, че е налице „нарушение на принципа на справедливост или процесуалната справедливост”. Въпреки това той добави в своето решение, че застъпничеството за самоопределението или независимостта не би било съвместимо с Основния закон.

Медиите в Хонконг, включително и онлайн медиите, запазиха своето многообразие и продължават да се ползват с висока степен на свобода. Съществуват обаче опасения за политическо влияние върху някои сектори на медиите и за автоцензура. Бяха изразени и опасения във връзка с твърдения за мерки, насочени срещу журналисти, включително използването на насилие от полицията по време на протестите, и във връзка с възпрепятстването на работата на журналистите в контекста на размириците. Клубът на външните кореспонденти и журналистическата асоциация на Хонконг са сред организациите, които направиха изявления¹ в тази насока. Хонконг беше класиран на 73-то място в Световния индекс за свобода на печата по света, съставян от „Репортери без граници“.

Свободата на събиранията до голяма степен беше зачитана през тази трудна по отношение на обществения ред година, като властите даваха разрешение за провеждането на много публични демонстрации и шествия. С увеличаването на насилието отказаните разрешения за такива събирания от съображения за сигурност се превърнаха в по-често срещано явление. Едно от последствията беше засилващата се тенденция към неразрешени събирания и произтичащия от това риск от конфронтация между протестиращите и полицията.

Права на лесбийки, гейове, бисексуални, транссексуални и интерсексуални лица (ЛГБТИ). Новият Председател на Комисията за равни възможности (КРВ), Ricky Chu Man-kin, сигнализира, че ще бъдат положени усилия за напредък при антидискриминационните мерки с цел защита на правата на ЛГБТИ лицата. Понастоящем законодателството в областта на равенството обхваща единствено равенството по отношение на пол, увреждания, раса и семейно положение. Делата, заведени в съдилищата от ЛГБТИ активисти, постигнаха известен успех от гледна точка на предизвикването на правна реформа. Бюрото на ЕС се присъедини към други мисии и присъства на ежегодния парад на ЛГБТИ лицата.

Хонконг продължи да полага усилия за борба с **трафика на хора** и е изготвил план за действие в тази връзка. Предоставят се допълнителни ресурси за мерки, сред които скрининг за откриване на възможни жертви. Като слабост на реакцията на Хонконг беше посочено това, че се разчита на мрежа от закони за справяне с трафика на хора, а не на единен нормативен акт. ЕС и Хонконг продължиха своето тясно сътрудничество по този въпрос. Трафикът на хора беше обсъден по време на ежегодния структуриран диалог между ЕС и Хонконг, който се проведе през ноември. На 12 и 13 декември се състоя четвъртият годишен семинар ЕС—Хонконг по въпросите на предотвратяването на трафика на хора, финансиран по Програмата за техническа помощ и обмен на информация (ТАІЕХ). В неговите рамки бяха разгледани въпроси, предизвикващи обща загриженост, като например сътрудничеството с гражданското общество и частния сектор, както и трафика на деца.

¹ И двете организации направиха изявления относно насилието, които могат да бъдат намерени на следния адрес: https://www.fcchk.org/fcc-statements/?wpv_aux_current_post_id=1532&wpv_view_count=861-TCPID1532&wpv_paged=2

Все още са налице недостатъци по отношение на гарантирането на ефективна правна защита на **чуждестранните домашни работници**. Националната минимална заплата не е приложима по отношение на тези работници, от тях се изисква да живеят в дома на своя работодател и да си намерят работа в рамките на две седмици след като са останали без работата си — в противен случай могат да бъдат депортирани. Правителството е предприело някои стъпки за справяне с изразените опасения, включително създаването на специална гореща линия за чуждестранните домашни работници, които имат нужда от съвет и помощ. Въведен беше и засилен контрол по отношение на тези работници с цел проверка за случаи на трафик на хора и принудителен труд. На 15 септември в Китайския университет Бюрото на ЕС организира прожектиране на филм и провеждане на тематичен дебат относно правата на чуждестранните домашни работници.

Бедността и неравенството продължават да бъдат повод за сериозна загриженост, тъй като около 20 % от населението живее под прага на бедността. Малка част от гражданите могат да си позволят да си купят дом в най-скъпия пазар на недвижими имоти в света и почти 45 % от населението живее в обществени жилища под наем. В своето обръщение относно политиката на 16 октомври главният управител оповести няколко мерки за справяне със социалните и икономическите проблеми.

Системата за **борба с корупцията** продължи да бъде активна и устойчива. Хонконг може да се похвали с много високи стандарти по отношение на мерките за прозрачност и борба с корупцията. Властите, както и политическите и икономическите лидери, признават, че прозрачността е жизненоважна за поддържането на силната позиция на Хонконг като международен бизнес център.

Събития в икономически план

Състоянието на икономиката на Хонконг се влоши значително през 2019 г., с 1,2 % свиване на БВП. Икономическото забавяне, започнало през 2018 г., продължи през първата половина на годината, в резултат на което ръстът на БВП беше едва 0,6 % в сравнение с предходната година. Зависимостта на Хонконг от търговията и международните финанси, както и ролята му на търговски, бизнес и финансов мост между Китай и останалата част от света, го прави особено уязвим по отношение на трудностите, идващи отвън, и по отношение на събитията в континенталната част. Със започването на размириците през юни впоследствие икономиката на Хонконг изпадна в рецесия, а БВП спадна с -2,8 % през втората половина на годината.

До края на 2019 г. Хонконг отбеляза **първия си бюджетен дефицит за последните 15 години**, който се дължеше на по-малките продажби на земя и данъчни постъпления и на увеличаването на разходите. През септември Агенцията за кредитен рейтинг Fitch понижи кредитния рейтинг на Хонконг на AA (от AA+), с отрицателна перспектива, като Moody's също промени перспективата на Хонконг на отрицателна. Дори след понижаването на кредитния рейтинг обаче територията остана със стабилен инвестиционен рейтинг и Хонконг има голям фискален резерв, възлизащ на около 40 % от неговия БВП.

Външната търговия на Хонконг беше засегната от изпълнената с предизвикателства външна среда. През годината износът и вносът на стоки намаляха съответно с 4,1 % и 6,5 %. Това от своя страна оказва въздействие върху секторите на услугите, свързани с търговията, на които се пада дял от около 20 % от заетостта и БВП на Хонконг. Освен

това **продажбите на дребно се сринаха** драстично през втората половина на годината поради размириците и като цяло бяха с 11,1 % по-ниски за годината. Външната търговия, продажбите на дребно и ръстът на БВП вече бяха започнали да намаляват през 2018 г., което сочи, че икономиката е губила инерция много преди началото на размириците през юни.

Едно от най-видимите последствия от размириците е **намаляването на броя на туристите**. След юни туристическите посещения намаляха с 39 % в сравнение с предходната година. Традиционно близо 80 % от туристите са от континентален Китай, като според оценките на тях се пада дял от приблизително 40 % от общите продажби на дребно в града, и по-конкретно в сектора на луксозните стоки. Освен при продажбите на дребно, спадът в туристическите посещения се усети тежко в секторите на хотелиерството и ресторантьорството, хранителните изделия и напитките и транспорта.

Въпреки спада увеличението на **безработицата** беше незначително — от 2,8 % през последното тримесечие на 2018 г. на 3,3 % през последното тримесечие на 2019 г. Ако обаче икономиката не се възстанови, натискът върху пазара на труда би могъл да се увеличи. Инфлацията остана под контрол, с базова инфлация на потребителските цени от 3 % за годината.

Цените на **имотите** се понижиха с 4,5 % в периода между май и декември, но, благодарение на силния старт на годината, като цяло за 2019 г. цените се вдигнаха с 5,4 %. Хонконг остава един от най-трудно достъпните в света градски центрове за купувачите на жилища. Средната продължителност на чакането за отдавано под наем обществено жилище се удължи на 5,4 години.

Въпреки че финансовият сектор е по-устойчив от останалите сектори на икономиката поради неговата обвързаност с Китай и региона и поради относително малката значимост на местните дейности, той не беше напълно пощаден от въздействието на икономическия спад. Броят на първичните публични предлагания (ППП) се понижи през третото тримесечие, но от септември отбеляза възстановяване — включително с широко оповестеното вторично предлагане на Alibaba. Хонконг дори запази челната си позиция като водещ световен център за първично публично предлагане (ППП) за годината. Дневният оборот на пазара обаче се понижи с 18,9 % в сравнение с предходната година, а индексът Hang Seng изостана в сравнение с други основни индекси. Тенденциите на фондовите пазари бяха силно повлияни от събитията в континентален Китай и от продължаващото напрежение в търговията между САЩ и Китай. Банковият сектор обаче остана стабилен, с равнища на капитализацията и ликвидността на банките над международните стандарти. Хонконг също така разполага с големи валутни резерви в подкрепа на валутния борд, който се прилага за хонконгския долар, и до голяма степен избегна отлив на капитал поради създаване на паника.

Хонконг продължи да се утвърждава като център за **зелено финансиране** в региона, въз основа на сектора на управлението на активите и политиката на правителството за подпомагане на зеленото финансиране. През май 2019 г. той привлече 1 милиард щатски долара чрез въвеждането на деноминирани в щатски долари зелени държавни облигации. През 2019 г. властите на Хонконг насочиха вниманието си към развиването на пазарната инфраструктура (например към изграждането на капацитета за зелено финансиране на финансовите институции).

През 2019 г. беше извършена **реформа в одитния сектор**, в рамките на която беше реструктуриран Съветът за финансова отчетност (СФО) като независим надзорен орган, който регулира одиторите, и беше ускорено преминаването от саморегулиране

към независим надзор в съответствие с международните стандарти. През ноември 2019 г. Комисията по ценните книжа и фючърсите (SFC) възприе нов регулаторен подход по отношение на **платформите за търговия с виртуални активи**, регулирайки ги на доброволен принцип. Единствено операторите, които съответстват на високите регулаторни стандарти, могат да получат лиценз. **Системата за ускорени плащания** (Faster Payment System — FPS) беше доразвита с взаимосвързани електронни портфейли на различни банки, включително за плащания в ренминби. Въпреки че в континентален Китай също се предлагат услуги за електронни портфейли, все още не е възможно взаимно свързване.

Що се отнася до **подпомагането на икономиката от страна на правителството на Хонконг**, Хонконгският орган по паричната политика (ХОПП) съумя да следва Федералния резерв на САЩ и понижи лихвените проценти няколко пъти през годината. Антицикличният капиталов буфер също беше понижен през октомври от 2,5 % на 2 % с цел подпомагане на банковото кредитиране. Във фискално отношение правителството въведе пакети от мерки за подпомагане в размер на 30 милиарда хонконгски долара (3,5 милиарда евро). Тяхната цел беше до голяма степен облекчаване на финансовата тежест върху домакинствата, подпомагане на МСП и подкрепа за секторите на транспорта и туризма. Някои наблюдатели отправиха критики по отношение на тези пакети с аргумента, че са твърде малки и че възлизат само на 1 % от БВП. В този контекст следва да се отбележи, че през ноември Международният валутен фонд (МВФ) отправи препоръка за увеличаване на публичните разходи за подпомагане на икономиката и за справяне със структурните предизвикателства (недостига на жилища, неравенството по отношение на доходите и т.н.).

През октомври главният управител направи своето **обръщение относно политиката за 2019 г.**, което беше насочено към жилищния фонд и благосъстоянието. По отношение на благосъстоянието, отчасти в него се залага на вече оповестените пакети за подпомагане, като се добавят множество нови мерки. По отношение на жилищния фонд най-впечатляващото предложение беше да се използва Заповедта за изземване на земи с цел от предприемачите да бъде взимана обратно земята, които е урегулирана за висока гъстота на жилищното застрояване, но за която все още не са изготвени устройствени планове, и тази земя да бъдат използвана за изграждане на обществени жилища.

През 2019 г. **европейските предприятия** до голяма степен запазиха възприетия подход на изчакване. Дружествата, които ползват Хонконг като регионален център за поголемия азиатско-тихоокеански регион, бяха засегнати съществено от търговската война между САЩ и Китай и от слабата световна търговия. Размириците представляваха основен проблем за дружествата, чиято дейност е съсредоточена върху местните продажби, особено в секторите на продажбите на дребно (по-конкретно луксозните стоки), хотелиерството и ресторантьорството и хранителните изделия и напитките. Тези сектори отчетоха значително намаляване на продажбите, като основната причина за това беше рязкото намаляване на посетителите и разходите, направени от потребителите. Някои предприятия решиха да намалят обема на дейността си. Ако ситуацията не се подобри, дружествата може да бъдат принудени да обмислят допълнителни мерки.

Вече оттегленият законопроект за екстрадицията и процедурата по неговото приемане бяха повод за голямо безпокойство за европейската бизнес общност. С хода на размириците европейските дружества недвусмислено осъдиха насилието, като изразиха сериозната си загриженост по отношение на политическата безизходица и нейното въздействие върху бизнес климата в Хонконг.

Засилващият се политически натиск и намесата в осъществяването на обичайната стопанска дейност бяха нещо ново за Хонконг през 2019 г. и бяха отчетени с безпокойство от бизнес средите като цяло. Оперативната ефективност на Хонконг, неговата роля като главен офшорен финансов център за континентален Китай, високата му степен на автономност, неговата независима съдебна система и зачитането на върховенството на закона като цяло се считат за основни конкурентни предимства. Подкопаването на някои от тези предимства би направило Хонконг по-малко привлекателен като международен бизнес център.

Търговия и други политики

През март Хонконг подписа **споразумение за свободна търговия (ССТ)** с Австралия. ССТ с Асоциацията на народите от Югоизточна Азия (АСЕАН) (подписано през 2017 г.) влезе в сила за Лаос, Мианмар, Сингапур, Тайланд, Виетнам и Малайзия през 2019 г. Хонконг също така оповести публично намерението си за присъединяване към Всеобхватно регионално икономическо партньорство (ВРИП), както и за договаряне на допълнителни ССТ, по-специално с Тайланд и с Обединеното кралство след излизането му от ЕС. През 2019 г. не бяха сключени нови споразумения за насърчаване и защита на инвестициите, въпреки че понастоящем се водят преговори с Русия, Иран и Турция.

Стимулирането на **научните изследвания и иновациите** продължава да бъде приоритет за правителството на Хонконг. В своето обръщение относно политиката главният управител оповести преработването на няколко схеми за подпомагане на иновациите и технологиите. С цел подпомагане на иновациите Хонконг въведе система за първоначално издаване на патенти. Насърчават се иновациите и във финансовия сектор, за да може Хонконг да стане лидер в областта на технологиите за предоставяне на финансови услуги (така наречените „финансови технологии“) и на зеленото финансиране. През 2019 г. бяха издадени първите осем лиценза за виртуална банкова дейност и беше емитирана първата серия зелени облигации на стойност 1 милиард щатски долара².

Опазването на околната среда и декарбонизацията продължиха да бъдат съществени предизвикателства за Хонконг през 2019 г. В областта на отпадъците правителството предприе действия за намаляване на използването на пластмасови сламки и контейнери за храна от пенопласти в сгради, в които работят предимно държавни служители. Въпреки това все още се очаква отдавна обсъжданата схема за таксуване на отпадъците, която беше представена пред Законодателния съвет през ноември 2018 г. Единственият съществен план за справяне с нарастващото количество отпадъци, генерирани в града, е изграждането на инсталация за изгаряне на отпадъци за производство на енергия. До голяма степен продължават да липсват политики и инструменти за намаляване, оползотворяване и рециклиране на отпадъците. По отношение на замърсяването на въздуха важна стъпка напред беше влизането в сила през януари 2019 г. на правилник, съгласно който плавателните съдове във водите на Хонконг трябва да използват единствено гориво с ограничено съдържание на сяра (не повече от 0,5 %). Хонконг публикува и обществена консултация относно декарбонизацията с цел разработването на дългосрочна стратегия за декарбонизацията за територията.

² Хонконг създаде програма за зелени облигации на стойност до 100 милиарда хонконгски долара (11,5 милиарда евро). Също така през май Хонконгският орган по паричната политика (ХОПП) оповести набор от мерки за подпомагане и насърчаване на развитието на зеленото финансиране в Хонконг.

Отношения между Хонконг и континентален Китай

Отношенията между Хонконг и континентален Китай бяха силно засегнати от продължаващите протести. Правителството на Китайската народна република (КНР) подкрепи публично използването на сила срещу протестиращите от страна на властите. Освен това правителството твърди, въз основа на много ограничени доказателства, че протестите представляват средство за онези, които искат независимост за Хонконг, и че чужди сили са отговорни за разпалване на размириците. Континентален Китай посочва социалните и икономическите проблеми като основната причина за общественото недоволство. Президентът Си Дзинпин нарече насилието „явно предизвикателство“ по отношение на принципа „една държава — две системи“.

Продължиха да се засилват страховете, че „високата степен на автономност“ на Хонконг съгласно принципа „една държава — две системи“ бива подкопавана.

Медиите съобщиха за увеличаване на броя на войниците на Китайската народна освободителна армия (КНОА), разположени в Хонконг. Един отряд войници на КНОА напусна казармите в Коулун през ноември и предприе разчистване на барикадите и отломките, разпръснати по основните пътни артерии по време на размириците. Съгласно разпоредбите на Основния закон Правителството на Хонконг може да поиска от КНОА да окаже помощ за справяне при бедствия или за поддържане на обществения ред. В този случай не беше отправено такова искане.

След решението на Върховния съд относно противоконституционността на забраната за носене на маски, говорител на Комисията по законодателните въпроси на Китайската народна република (КНР) заяви, че единствено Постоянният комитет към Общокитайското събрание на народните представители може да решава дали законите на Хонконг са в съответствие с Основния закон. В свое изявление Адвокатска колегия на Хонконг отбеляза, че тази позиция е „неправилна от правна гледна точка“, че съдилищата в Хонконг и преди са отменяли противоконституционни закони, както и че всяко предположение, че съдилищата в Хонконг не могат да упражняват конституционен контрол, ограничава упражняването на правомощията на съдебната власт, които тези съдилища винаги са упражнявали, и противоречи на Основния закон.

Политическите размирици доведоха до повишаване на натиска върху деловите среди в Хонконг и от двете страни на политическия спектър. Служителите на някои дружества в Хонконг бяха наказвани чрез различни действия, включително чрез уволнения, за участие в демонстрации и протести, както и за публикуването в социалните медии на коментари в подкрепа на протестите. Самите дружества бяха подложени на натиск, което доведе до широко отразени случаи на оставки на ръководители на предприятия и публични извинения във връзка с политическите възгледи и действия на техния персонал. Поддръжниците на протестите предприеха широкообхватни действия срещу предприятията, възприемани като прокитайски настроени. В някои случаи тези действия приемаха формата на бойкоти, но също така и прояви на насилие, по-специално вандализъм срещу сградите на тези предприятия.

През 2019 г. Хонконг продължи да бъде **основен търговски център за континентален Китай**, а континенталната част на Китай безспорно остана най-големият търговски партньор на Хонконг: 55 % от износа на Хонконг беше за континентален Китай, а 47 % от вноса на Хонконг беше с произход от континентален Китай. От своя страна Хонконг беше петият по големина търговски партньор на Китай през 2018 г. (след САЩ, ЕС,

Япония и Корея). Континентален Китай (по-специално провинция Гуандун) продължава да бъде база за пасивно усъвършенстване за Хонконг.

Хонконг остава и **основен офшорен финансов и инвестиционен център на Китай**. Хонконг е най-големият източник на входящи преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ) за континенталната част на Китай, с дял от 54 % от общия размер (към края на 2018 г.), и първата дестинация за изходящите ПЧИ, с дял от 65 % от общия размер. От своя страна континентален Китай беше вторият по големина източник на входящи ПЧИ (с 25,5 % от общия размер на преките чуждестранни инвестиции в Хонконг към края на 2017 г.)³. 1241 предприятия от континенталната част на Китай са котираны на борсата в Хонконг, като на тях се пада дял от 51 % от общо 2449 дружества, котираны на борсата в Хонконг, но дял от 73 % от общата пазарна капитализация (към края на 2019 г.). 1146 предприятия от континенталната част на Китай са котираны на борсата в Хонконг, като на тях се пада дял от 50 % от общо 2315 дружества, котираны на борсата в Хонконг, но дял от 68 % от общата пазарна капитализация (към края на 2018 г.). Капиталовите пазари на Хонконг и континентален Китай са свързани посредством **схемата за връзка между фондовите борси**, която свързва Хонконгската фондова борса с Шанхайската и Шънджънската фондова борса, **както и посредством схемата за свързване на пазара на облигации**, предоставяща взаимен достъп до пазарите на облигации.

През годината Хонконг и континентален Китай продължиха да развиват своите отношения в съответствие с **Всеобхватното споразумение за партньорство между Китай и Хонконг (СЕРА)**. През ноември те подписаха изменение съгласно СЕРА по отношение на търговията с услуги, с което се въвеждат допълнителни мерки за либерализация в сектори като финансовите и правните услуги, строителството и инженерството, изпитването и сертификацията, развлекателния сектор и туристическите услуги. Очаква се изменението да бъде приложено през юни 2020 г.

Дългоочакваният подробен план за района на **Големия залив Гуандун — Хонконг — Макао („районът на Големия залив“)** беше публикуван през февруари 2019 г. Хонконг беше определен за един от четирите основни града в региона (заедно с Шънджън, Гуанджоу и Макао). На Хонконг беше отредена основна роля в развитието на района на Големия залив, по-специално по отношение на професионалните услуги (включително финансовите услуги), и като глобален офшорен ренминби център. От публикуването на подробния план насам бяха оповестени мерки, които включват засилване на сътрудничеството в областта на правата върху интелектуалната собственост и митниците и улесняване на хората в Хонконг, които искат да живеят, учат и да провеждат научни изследвания в района на Големия залив. Въпреки това заради размириците в Хонконг има все по-големи опасения, че неговата роля в района на Големия залив може да бъде намалена в полза на другите градове.

Двустранни отношения и сътрудничество между ЕС и Хонконг през 2019 г.

13-ата среща за структуриран диалог между ЕС и Хонконг се проведе в Хонконг на 28 ноември 2019 г. Диалогът даде възможност за обсъждане на сътрудничеството в широк кръг от области, включително двустранната търговия, реформата на Световната търговска организация (СТО), финансовите услуги, инвестициите, обществените поръчки, митниците, иновациите и технологиите, както и трафика на хора.

³ <https://www.tid.gov.hk/english/aboutus/publications/factsheet/china.html>

Според проучването, извършено от правителството на специалния административен район Хонконг (САР Хонконг) през 2019 г., над 2300 дружества от ЕС са започнали стопанска дейност в Хонконг и повече от половината от тях имат регионално седалище или регионално представителство там. Дружествата от ЕС развиват дейност в широк кръг от сектори, главно финансови и бизнес услуги, търговия, логистика, търговия на дребно, хранителни продукти и напитки и строителство.

През 2019 г. Хонконг бе 18-ият по големина търговски партньор на ЕС в търговията със стоки и 9-ият търговски партньор на ЕС в Азия, с общ обем на търговията от 48 милиарда евро (+3,4 % спрямо предходната година). Износът на стоки от ЕС за Хонконг възлизаше на 36,7 милиарда евро, а вносът от Хонконг беше в общ размер от 11,3 милиарда евро, което доведе до значителен излишък за ЕС в размер на 25,4 милиарда евро (неговият четвърти по големина търговски излишък в двустранната търговия). ЕС запази позицията си на втори по големина търговски партньор на Хонконг след континентален Китай. ЕС беше втората по големина дестинация за износ и трети по големина вносител за Хонконг през годината.

Хонконг продължи да бъде важен разпределителен център за търговията между континентален Китай и ЕС. През 2018 г. през Хонконг преминаваше внос от ЕС за континентален Китай на стойност над 10 милиарда евро, а реекспортът през Хонконг на стоки за ЕС с произход от континентален Китай беше на стойност над 35 милиарда евро.

Хонконг остана петият по големина **търговски партньор на ЕС в сферата на услугите** в Азия след Китай, Сингапур, Япония и Индия. През 2018 г. (последната година, за която има налични данни) двустранната търговия с услуги възлизаше на 29,3 милиарда евро (+8.7 % в сравнение с предходната година). Вносът на услуги от Хонконг за ЕС достигна стойност от 14,8 милиарда евро, а износът за Хонконг възлезе на 14,5 милиарда евро, като ЕС отчете малък дефицит от 325 милиона евро.

Двустранните **инвестиции** между ЕС и Хонконг продължиха да бъдат изключително важни. Статистическите данни на Хонконг показват, че с изключение на офшорните центрове ЕС е вторият по големина чуждестранен инвеститор в Хонконг с над 2300 дружества и общи инвестиции в размер на 136,2 милиарда евро и към края на 2018 г. е имал дял от 8,2 % от общия размер на ПЧИ (по последни налични данни). На свой ред към края на 2018 г. общият размер на преките чуждестранни инвестиции на Хонконг в ЕС възлизаше на 168 милиарда евро, което превръща Хонконг в значим източник на ПЧИ в ЕС.

Важната позиция на Хонконг в инвестиционните отношения с ЕС се дължи отчасти на факта, че голяма част от това, което се регистрира статистически като „ПЧИ от Хонконг“, всъщност е с произход от континентален Китай. Според Съвета за търговско развитие на Хонконг в действителност повече от 60 % от изходящите инвестиции на Китай са насочени към Хонконг или минават през него. По същия начин значителен процент от ПЧИ на ЕС в Китай преминават през Хонконг. Сред основните причини за това са наличието на доставчици на висококачествени услуги, предвидимата регулаторна среда и върховенството на закона в Хонконг.

През годината ЕС и Хонконг продължиха да работят заедно в областта на **митниците** съгласно план за действие за подобряване на защитата на правата върху интелектуалната собственост (ПИС), финансиран чрез рамката IP Key. Обхватът на плана за действие беше разширен през 2019 г., за да бъдат включени и морските пристанища на ЕС за осъществяване на съвместно сътрудничество и съвместен контрол над товарите за претоварване. През март в Хонконг се проведе заседание на работната

група ЕС—Хонконг по въпросите на интелектуалната собственост, а през юли в Брюксел се проведе 11-ото заседание на Съвместния комитет за митническо сътрудничество ЕС—Хонконг. Въпреки отличното сътрудничество Хонконг остана на второ място сред държавите — източник на внасяни в ЕС стоки, нарушаващи ПИС, по стойност на тези стоки, дори те да не са били произведени на негова територия. Двете страни обсъждат какви по-нататъшни действия да предприемат за решаване на този въпрос и за подобряване сътрудничеството в тази област.

Органите на Хонконг публикуваха две нови покани за заявления за средства в подкрепа на участници в „**Хоризонт 2020**“ от САР Хонконг. По време на структурирания диалог ЕС и Хонконг се споразумяха да проучат възможността за разширяване на Механизма на Хонконг за съфинансиране по програмата „Хоризонт 2020“ и извън нея, за да включва и частния сектор.

По отношение на **сътрудничеството по данъчните въпроси**, през февруари 2019 г. Хонконг измени останалите два режима за офшорните фондове и офшорните фондове за дялово участие, за да отговори на загрижеността от страна на ЕС относно техните дискриминационни елементи (ring-fencing). Въз основа на това през март 2019 г. Съветът постигна съгласие, че Хонконг е изпълнил своите ангажименти във връзка с доброто управление в областта на данъчното облагане.

В областта на **борбата срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма** Специална група за финансови действия (FATF) публикува доклада за взаимна оценка на Хонконг през септември 2019 г.⁴ Хонконг е юрисдикция, в която се извършва значителна дейност във връзка с учредяването на дружества. Хонконг наскоро осъвремени своя режим, за да гарантира, че дружествата събират и съхраняват в своите помещения информация относно действителните собственици, но ефективността на тези нови мерки все още не е напълно доказана. Хонконг трябва също така да предприеме допълнителни действия, за да гарантира, че информацията относно действителните собственици във връзка с правните договорености е по-лесно достъпна и че е верна.

ЕС и Хонконг продължиха да работят заедно за засилване на **контактите между хората**, по-конкретно в сферата на научните изследвания, академичното сътрудничество, мобилността на студентите, културата и творческите сектори.

Бюрото на ЕС в Хонконг изпълнява широк кръг от дейности в сферата на културата, икономиката и публичната дипломация, често в партньорство с държави — членки на ЕС, и техните културните институции. Основните събития през годината включваха Филмовия фестивал на ЕС, Деня на ЕС, посветен на езиците, панаира на книгата в Хонконг, участието в ежегодното събиране за парада на ЛГБТИ лицата, семинар по въпросите, свързани с пластмасовите продукти за еднократна употреба, партньорството с Международната организация по миграция (МОМ) във връзка с филмовия фестивал на „Глобалната миграция“, семинара ЕС—Хонконг относно предотвратяването на трафика на хора, както и прожектиране на филм и провеждане на тематична дискусия относно правата на чуждестранните домашни работници. Бюрото на ЕС провеждаше редовни срещи с правителствени служители, законодатели, представители на академичната общност и гражданското общество.

⁴ <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer4/MER-Hong-Kong-China-2019.pdf>

